Zevende Jaer. Nr 48. Zaterdag, 1ste December 1860.

DE POSTRYDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

De POSTRYDER verschynt eens per week 's zaterdags.
Men schryft in te Tongeren by M.-F. COLLÉE, boekdrukker en uitgever van dit blad, groote markt, nº 20, en by alle postdirecteurs.
Alle toezending van brieven, annoncen, geld, enz., moet gefrankeerd zyn.

Het abonnement vooraf betaelbaer is bepaeld op 5 fr. per jaer.
» » » 3 fr. per half jaer.
Een blad afzonderlyk . . . . . 20 centimen.
De aenkondigingen, per drukregel. . . . . 15 »
De reklamen » . . . . . 25 »

By het zenden van aenkondigingen is eenieder verzocht duidelyk uit te drukken of dezelve in den POSTRYDER alleen, of wel ook in het fransch blad, le COURRIER DU LIMBOURG, moeten opgenomen worden. Deze laetste, voor verscheidene achtereenvolgende keeren gegeven genieten voordeeliger conditiën.

TONGEREN, DEN 1ste DECEMBER.

Kwestie van het gouden geld.

Niettegenstaende de talryke klagten die de drukpers dagelyks laet hooren; ondanks de verhindering van den koophandel; spyts al de petitien die van alle kanten van Belgie hem komen overvallen, blyft M. de minister van finantien alleen van zyne gevoelen en stelt zich met hardnekkigheid tegen den vryen koers van het gouden geld.

En waerom dat? — Helaes! Wy weten het niet, en wy hebben geene nauwe vriendschap genoeg met dezen doorluchtigen potentaet en wy staen te weinig in zyne gunst, opdat hy zich geweerdige ons de beweegredenen te laten kennen van zyne hardnekkige weigering. Men zegt — maer men weet niet of dit waer is of niet — dat M. Frère, stichter der Nationale Bank ter zelfder tyd er een der voornaemste aktionnarissen van is en dat zyne geliefkoosde bank door den vryen omloop van het gouden geld zoodanig zou beschadigd worden, dat hy liever heeft zich ongevoelig te toonen aen al het lyden van den kleinen koophandel.

Indien daer niets van ware, niemand, voorwaer, zou kunnen uitleggen de aenhoudende handelwyze van M. den minister van finantien: het lyden van den koophandel is zoo klaerblykend; de klagten die van alle kanten opryzen zoo menigvuldig; de bewysredenen welke de drukpers doet gelden zoo doorslaende, dat men zou moeten peizen dat hy blind, doof en in het geheel niet vooruitziende is, indien men niet geloofde dat zyne belangen in deze gewigtige kwestie regtstreeks gelegen zyn.

Het is voornamelyk in de steden niet verre van Frankryk dat het verbod van gouden geld te ontvangen een waer onheil is geworden. Het gebrek aen zilveren geld is er zoo groot, dat daer al de handelsverkeeren verhinderd zyn; het gouden geld is er in overvloed, maer wordt er met zulk eene slechte oog aenzien, dank zy de moeijelykheden en de verliezen waervan het de oorzaek is, dat men het alleenlyk van de slechte betalers zonder verlies wil ontvangen. Als wanneer iemand iets gaet koopen de koophandelaer of de winkelier geeft het hem op krediet, en weigert het gouden geld met dezelfde hardnekkigheid die M. Frère gebruikt met den vryen koers niet te willen geven aen dit kostbaer metael.

Wy denken dat het hoogtyd wordt een einde te stellen aen dezen beklagelyken toestand van zaken. Wy leven niet meer in de XVIIe eeuw, onder een despotiek bestuer, toen iedereen moest willen hetgeen de minister des Konings wilde; maer wy leven in de XIXe eeuw, onder een konstitutionneel bestuer, onder hetwelk de minister, — ware hy zelfs aktionnaris van de Bank en liberael — een weinig moet willen gelyk hetgeen het volk met zooveel reden wil.

Eene gewigtige belydenis.

Heeft men medelyden, zegt de Economiste, met het lot der kleine landbouwers, der kleine kooplieden, wier pachten, belastingen en schattingen altyd verhoogen?

De lasten der kleine landbouwers worden immer zwaerder; de regten, die op hen drukken, worden immer hooger.

En onder welk beheer? Onder dat van het tegenwoordig ministerie.

Ja, men beweendt de landbouwers en de handelaers. En wy zyn het, die hen willen voorstaen tegen het despotismus van het kabinet.

De kwestie van het goud; degene der persoonlyke belastingen, degene der afschaffing der bareelen hebben in ons gevonden en zullen in ons altyd vinden, warme en aenhoudende voorstaenders.

De arrondissement-kommissaris van het distrikt Thielt-Rousselaere, heeft aen de gemeente-besturen van zyn gebied het volgende voorstel gedaen: « In afwachting de wetgevende magt beslist hebbe op de ingediende smeekschriften, strekkende om de jaerwedden der gemeente-sekretarissen te verhoogen, ware het wenschelyk, eene afzonderlyke vergoeding, voor buitengewoon schryfwerk ter gemeente-sekretary, in de gemeente-begrooting toe te staen? — hebben reeds ja geantwoord, de gemeenten: Caneghem, Coolscamp, Denterghem, Eeghem, Marckeghem, Pitthem, Ruysselede, Wyngene, Beveren, Cachtem, Dadizeele, Emelghem, Gits, Hooghlede, Oostnieuwkerke, Rolleghem-Kapelle, Rumbeke, Westroosbeke, Winkel St-Eloy. — De overige moeten nog hunne beslissing doen kennen. Geene, tot hiertoe, hebben geweigerd. (*V. G. van Thielt.*)

De keizerin der Franschen, zegt het *Handelsblad*, houdt op dit oogenblik aller aendacht geboeid; niemand begrypt eigentlyk wat de schoone vorstin zoo in eens het keizerlyk verblyf te St-Cloud doet verlaten, om, in het hertje des winters, in Schotland te gaen dwalen.

De gouvernements-bladen spreken van ziekte, van onpasselykheid — maer wie zou er aen denken van naer het land van regen, sneeuw, wind en mistige luchten te gaen, om zyne gezondheid te herstellen! Ook zegt een brief uit Londen, dat men in Engeland die beweering als eene spotterny aenziet — en dat is niet te verwonderen.

Wy gaen onze lezers het een en ander doen kennen, hetgeen uit verschillende hoeken van Europa, in het publiek gebragt wordt, zonder echter verantwoordelyk te maken voor het greintje schandael, dat zich in die zaek schynt te mengen.

Uit Parys dan wordt aen het *Journal de Genève* geschreven:

« Ik denk u te kunnen verzekeren, dat het godsdienstig gevoel by de keizerin eene der oorzaken — het is de eenige oorzaek niet — is geweest, welke haer tot die plotselinge reis heeft doen besluiten. Sedert onze afbreuk met Roomen is de keizerin ieder dag een weinig droever geworden. De dood harer zuster, de hertogin van Alba, is die droefheid komen vergrooten en deze laetste was zigtbaer op de bleekte en vermoeide trekken der vorstin. Die bleekte kwam des te meer vooruit door den grooten rouw dien Mevrouw wilde dragen.

» Ook toen zy den keizer verliet, was de keizerin diep bewogen. « God wil dat de ongelukken, welke ik voorzie, niet komen! » heeft ze meermaels uitgeroepen en onder dit droevig voorgevoel is zy naer Schotland gereist. H. M. gaet er naer hare aengetrouwde nicht, de hertogin van Hamilton (dochter van wyle de groot-hertogin Stephanie van Baden), die ook met den keizer in oneenigheid is omtrent de zaken van Roomen.

» In de hofhouding spreekt men van minerale wateren, welke H. M. terzelfder tyd zal nemen, en die een weldadigen invloed op hare gezondheid zullen hebben... Gy weet reeds dat onze keizerin aen eene kwael lydt, tegen welke al de wateren der wereld magteloos zyn. De keizer schynt echter niet heel ongerust over de gezondheid der keizerin en beeldt zich misschien in, dat eenige tochten in de Hooglanden haer zullen bevryden van dat SPLEEN, aen hetwelk Alexander I gestorven is.

» De keizer zelf vertrekt naer Compiègne, waer hy met een groot getal geinviteerden — waeronder de prins van Oranje en prins Metternich — gaet jagen. »

« Het is de eenige oorzaek niet » zegt de briefschryver. Dat schynt. En hier komt het stekelachtige van de kwestie. Uit Londen wordt geschreven dat mevrouw de keizerin — ja, wy moeten de zaek wel regtuit zeggen — zoo wat jaloersch is van zekere italiaensche

---

EEN WOORD OVER DEN BLIKSEM.

(*Vervolg en einde.*)

In sommige streken verbeeldt men zich nog, den donder door het luiden der klokken te weren; deze bygeloovige handelwyze heeft reeds vele en ernstige onheilen veroorzaekt, want even als alle groote metalen ligchamen, worden klokken zeer dikwyls getroffen, vooral wanneer de toren van geenen afleider voorzien is: de bliksem volgt de altyd eenigzins vochtige touw: en de klokluiders worden daerdoor gedood of gewond. Onder de tallooze ongelukken, die men aen deze oorzaek kan toeschryven, bepalen wy ons by hetgeen den 31 maert 1768 te Chafeuil by Valence plaets had; de bliksem sloeg in den klokkentoren, doodde twee der jonge lieden, welke met luiden bezig waren en wondde er negen.

Somtyds gebeurt het, dat by menschen, door den bliksem getroffen, geenerlei spoor van verwonding zichtbaer is. Dit geschiedt wanneer zy door den zoogenaemden terugslag getroffen worden, een verschynsel dat op voldoende wyze kan worden verklaerd, en men in natuerkundige kabinetten kan voorbrengen.

De bliksem heeft dikwyls dezelfde uitwerksels als de hevigste hitte, voornamelyk op geleidende ligchamen, zoo als metalen. In een door den bliksem getroffen huis, zyn somtyds metalen beldraden gesmolten en zelfs verdampt. Men heeft by persoonen door den bliksem getroffen, gesmolten geldstukken gevonden, terwyl de kleederen onbeschadigd waren gebleven. De door werktuigen opgewekte elektriciteit kan kleine draden of dunne bladen van metael doen smelten, zonder de stof waerop zy liggen te ontbranden. Wanneer de bliksem in een boom slaet, is deze dikwyls op verscheidene plaetsen gespleten.

In den grond dringende, kan de elektriciteit op haren weg het zand op de aerde doen smelten, latende in den grond cilindervormige openingen achter, bliksembuizen genaemd.

Slecht geleidende ligchamen zyn dikwyls door den bliksem op groote afstanden verplaetst. Eene byna ongeloofelyke en toch buiten allen twyfel gestelde daedzaek, is, dat een steenen muer van drie nederlandsche ellen lang, eene el hoog en verscheidene duizende nederlandsche ponden zwaer, op eenen afstand van omtrent 3 nederlandsche ellen verplaetst wierd, door eene bliksemstrael, die den 6 augustus 1809 te Swinton in de omstreken van Manchester neêrviel.

De bliksem doorloopt in den regel eene zigzagvormige baen, en vertoont zich gewoonlyk onder de gedaente van een vuerstrael, echter ook wel somtyds onder die van een vuerbol. Dit laetste verschynsel door vele geloofweerdige getuigen waergenomen, is tot nog toe niet genoegzaem verklaerd geworden.

Al het hierboven besprokene brengt ons van zelven op de bliksem-afleiders.

Twee belangryke ontdekkingen door den bovengenoemden Franklin gedaen, hebben den grond gelegd tot de ontdekking der bliksem-afleiders door denzelfden natuerkundige:

1. De eigenschap, die eene spitse yzeren staef bezit, om de elektriciteit uit een geëlektriseerd ligchaem, waerby zy zich bevindt, af te leiden.

2. De volkomene overeenstemming (identiteit) van de elektriciteit met de oorzaek die den bliksem voortbrengt; welke waerheden door Franklin op de hierboven genoemde wyze zyn bewezen door een vlieger, en hem op het denkbeeld bragten, om gebouwen tegen de zoo schrikkelyke uitwerksels van den bliksem te beveiligen.

Het groote nut dezer uitvinding werd weldra bewezen Jurgot omschryft in een vers, in korte doch krachtige woorden, de regten die Franklin heeft op de dankbaerheid der geheele menschheid, door de uitvinding der bliksem-afleiders.

De stang van een bliksem-afleider is eene yzeren staf, van onderen minstens 2 duimen dik, welks dikte langzamerhand afneemt; voor groote gebouwen moet zy 8 à 10 nederlandsche ellen lang zyn. De stael is geel koper en eindigt in eene zeer scherpe kegelvormige punt van 40 à 50 nederlandsche duimen lang, van platina, om haer van roesten te beveiligen; het platina toch kan alle veranderingen der lucht doorstaen, en smelt zelfs niet by de grootste hitte. Des noods kan die platinapunt waervan de prys zeer hoog is, worden weggelaten en vervangen door eene van koper, die in geval van smelting of verroesting, met geringen kosten te vernieuwen is. Vooral is het noodzakelyk, dat de punt des bliksem-afleiders zeer scherp zy.

De spits wordt aen het dakwerf van het gebouw bevestigd, en staet in verbinding met den grond, door middel van eene geleidende yzeren stang, van tamelyke dikte, gewoonlyk gebruikt men daertoe yzer van 15 nederlandsche stropen in het vierkant; de geleider is van verscheidene aen elkander gesmeden staven gemaekt, door yzeren krammen onderschraefd, die hem van het dak en de muren des gebouws verwyderd houden. Het is niet goed zich van kettingen als